

Похищеніе совершено было въ Кіевѣ. Подробно рассказывая о подготовленіяхъ Барановича къ этому похищенію, Длуголенскій, между прочимъ, заявляетъ, что онъ жилъ въ Кіевѣ „ажъ до того часу, кгда по смерти зошлого Елисея Плетенецкого, архимандрита Печерского, на тую архиманѣдрию обравъши уроженого его милост пана Захаріяша Копыстенского, по утвержденъе до его кор. милости послано, а в том румор инъцерти авторис въ войску Запорозьскомъ при руское вере опонуючимъся урослъ такий, яко бы мимо обраного тую архиманѣдрию его кор. милость мел дати освещеному кнежати его милости Ерому Чарторыскому, который яко бы для потуги войска Запорозкого килъка тисечей людей маючи, нон там ви, квам астуция мел, убежами архиманѣдрию выправивши, тот люд перед собою под Кіевъ под претекстом лежи и становискъ его кор. милости; под час которых руморовъ, кгда сядвай ротмистре его кор. милости, его милость пан Лащъ и его милость пан Конецъполскій под Кіевъ рушили, а въ войску Запорозьскомъ выш описаную сусницию маючи, рыцерство с посродку себе килка тисечий войска до Кіева прислали, которые присланые войта Кіевьского заподойзаного маючи поймали и на горло у везене садили, а втом теж жолниров трох товаришов с под хоругве короля его милости, которая была в Василькове, в местечку архиманѣдрии Печерское, станула, по стацию до Кіева посланых, тыеж рыцерство Запорозкое мнимаючи, же бы они будучи з громады кнежати его милости Ерого Чарториского, а так ся зват мели змышлене жолперми его кор. милости, оных теж поймали и до везени за варту моцную, страшачи их муками, вьсадили; отколъ была великая тривога, не толькo межи людом посполитым, але теж и межи шляхтою уросла“ (*Кіев. Центр. Арх. № к. 2448, л. 187 и слѣд.*)

LXXIII.

Письмо Самуила Казимира Зенковича къ кіев. митрополиту П. Могилѣ, въ ноябрь онъ, во 1-хъ, просить митрополита о присылкѣ засвидѣтельствованныхъ въ судѣ копій съ документовъ относительно «фундаціи» острова Сельца, и, во 2-хъ, жалуется на своего Нестановскаго священника, ведущаго неодобрительную жизнь, съ выраженіемъ желанія замѣны его другимъ пастыремъ.

1644 г. ноября 2.

Jasnie Wielmożny a w Bodze Wielebny Miłosciwy Xięże Archiepiskopie Kiiowsky.

Powinnosc każdego człowieka chrześcianskiego nietylko to, quod obligatum est, Ecclesiae oddawac, ale aby u napotomne czasy cres-

centia na chwale Panską augeant, pobożny chrzescianin usiłuie. To quod Deo z poddanych moich debetur y zdawna constitum było, posłanemu od W. M., mego M. Pana, oddano iest, y lubo ten ostrow zdawna in usu poddanych moich Niestanowskich był y teraz iest, a chcąc, aby to in posterum firmitus było, o fundacją y o przywilej z czyiego to nadania wyszło, a to względem ograniczenia tego ostrowa, do ktorego się niektorzy z panow sąsiad okolicznych intrihuią, W. M. mego M. Pana solicitowałem; a że W. M., moy M. Pan, neguiąc temu, isz nie iest tego miesyce (sic) producere przywilegia, o tym uwiadomic nie raczył, stet to przy woli u W. M., M. Pana; ia iednak niechcący, aby się to debitum poddanych moich z tego ostrowa ecclesiae nondiminuetur y ten ostrow in suo esse, iako zdawna był, wcale zostawał y to każdemu ingressatorowi pokazał, możnoli to z łasky W. M., m. M. Pana, otrzymac y te fundatią per oblatam w grodzie Kiiowskim, a iesli to absit, przynamniey ten list antecessora mego ihumenowi Hryhoremu Szwabowi dany, aktikowac rozkazac racz, żebym to z łasky W. M. M. Pana ekstraktem miec mogł: pilnie o to W. M., mego M. Pana, upraszam. A dla snadniejszego y prętszego wydania tey powinności z tego ostrowa, racz W. M., moy M. Pan, z łaski swey panskiey list na ten ostrow Sielec poddanym moim Niestanowskim dac, iakosz y teraz posłany od W. M., m. M. Pana, ociec diakon, u różnych dzierzawcow wyciągając te dań, wielkiew zażył trudności.—Czasu niedawnego niedziel temu kilka przez pana Sztrykowskiego posłanego pisanie moje do W. M. m. M. Pana, dirigowałem, ktore snac niedoszło W. M., iteratis ponawiając teyże prozby mey y skargi, w tym pisaniu moim doniesioney, uskarzam się przed W. M., moim m. Panem, na swieszczenika mego, we wsi mey Niestanowiczach żyjącego, ktory moribus et vistutibus złych a nieprzystoynie żyjących przyodziawszy się, od powinności swey duchowney daleki iest; przeszłego kanonu na Troycę Świętą założonego, gdy się wiele ludu dla nabożenstwa y obrokow swych do cerkwie zoszli byli y napitki niektore, iako dawny zwyczaj, przywozne byli, nie celebriując, iako należało, nabożenstwo, rano upiwszy się z bracią y z synami swemi, ludzi wielu ni wczym sobie niewinnych pobili, pokrwawili, beczke z gorzałką rozsiekli, wielkie zbytki, enormia czego y do uszu zacnych W. M. mego M. Pana donosic embisio na ten czas, przyczynili, y gdym zawielu ludu na nich skargą napominając y chcąc z nich ukrzywdzonym sprawiedliwosc czynic urzędnika mego tam po-

syłał, wyłamuiący się z posłuszeństwa mego, na wielki dishonor moy tego urzędnika mego y drugą tamże będącą czeladz moie okrutnie, tiransko kiiami zbili, zmordowali y mnie samemu w tym nieposłuszeństwie swym na wielki dishonor moy rebelizowali y na zdrowie moie pochwałki czynili; zaprawde mogłbym ten dishonor moy swym sposobem recompensare et vim vi repellere, ale honor moy szlachecky y poniekať osobe ich duchowną poważaiąc do tego mnie nie dopuścił, zdało mi się tedy za słuszną, donioszy do wiadomosci W. M., mego M. Pana, iako przełożonemu nad nim pasterzowi poskarzyc; rozumiem tedy to o łasce W. M., mego M. Pana, że w tym obelgi y dishonoru mego szlacheckiego condolendo, sprawiedliwosc skuteczną z onego udziałac roskazac y to oycowi ihumenowi Mozyrskiemu zlecic raczysz, gdyż ia onego dla wielu zbytkow iego y dla nieobserwowania słusznego, według powinności iego nabożenstwa, niechciałbym go tam iusz więcey miec y o zesłanie innego swieszczennika W. M., mego M. pana y dorbrodzieia mego, uniżonie upraszam, y samego siebie z moimi usługami łasce się y modlitwom W. M., mego M. pana, duchownym pilnie oddaie. W Pieret-ruszowiczach d. 2 IX—bris 1644 an.

W. M., mego miłosciwego Pana, zycliwy przyiaciel sługa
pokorny Zienkowicz Samuel Kazimierz.

(Адресъ:) *Jasnie Wielmożnemu w Bodze Wielebnemu jego Mosci Xiędzu Piotrowi Mohile Archiepiskopowi Metropolitcie Kiiowskiemu y Halickiemu etc. etc. etc. oddac należy.*

(Съ подлинника, находящагося въ бібліотецѣ Кіевской Духовной Академіи.—Письмо писано на одномъ листѣ обыкновенныхъ размѣровъ писчей бумаги, причеиъ текстъ его занимаетъ первыя двѣ страницы; на 4-й помѣщенъ адресъ, около котораго сохранились слѣды гербовой печати, очевидно, принадлежавшей пану Зенковичу—автору письма).

Примѣч. Для уясненія помѣщеннаго письма сообщаемъ нижеслѣдующія свѣдѣнія. Островъ *Селець*, находившій въ мозырскомъ повѣтѣ между селеніями *Нестановичами* и *Волосовичами*, съ давнихъ поръ (не позднѣе половины XVI стол.) принадлежалъ кіево-выдубицкому монастырю. Въ 1568 году (10 октября) игумень означеннаго монастыря Григорій Швабъ „для отлеглости того острова“ отъ обители позволилъ пользоваться его угодьями („заживати его“) жителямъ поименованныхъ селеній, на слѣ-

дующихъ условіяхъ: островъ дѣлится на двѣ половины,—одна имѣетъ быть во владѣніи „мужей“ Нестановскихъ, другая—Волосовскихъ; тѣ и другіе пользуются „всѣми пожитками“ острова, но не имѣютъ права его пахать. За эту „ласку“ монастыря означенныя лица „повинны оному дань давати каждое есени по ведру меду добраго Мозирское мѣри,“—причемъ, если „по тотъ медъ“ пріѣдетъ игумень или пришлетъ своихъ посланцовъ, то имъ должна быть оказана всевозможная „почтливость“, а на дорогу дань прокормъ („хлѣбъ и стравніе речи“). Если-бы почему либо изъ монастыря не было прислано за медомъ, то онъ долженъ быть въ цѣлости сохраняемъ до слѣдующаго года и тогда представляемъ монастырю въ двойномъ количествѣ (4 ведра) ¹⁾. Условіе это Нестановскими и Волосовскими жителями соблюдаемо было до 1593 г. включительно (кажется, точнѣе, до 1595 г.). Въ „реестрѣ пожитковъ монастыря Выдубецкаго“, составленномъ его игуменомъ Каллистомъ, въ отдѣлѣ о монастырской дани (вообще собиравшейся или очень туго, или вовсе неполучаемой), между прочимъ, читаемъ: „Дань въ Мозырщинѣ въ селѣ Волосовичъ и Нестановичахъ у людей пана Пацевыхъ и пана Авраама Мелешка з власнаго острова Выдубецкаго, з обудвухъ селъ, одно ведро меду на каждый рокъ великое мѣри Мозирское; тые отдали въ року 93 скоромъ се у ихъ упоменуль, и потомъ завжды давати готовы, и поднимають всякими достатками, и с конемъ выездчого, и на дорогу всякихъ стравныхъ речей самому и хлѣба и коневи овса аж до самого Кіева давати повинны.“ ²⁾—Но со времени перехода кіево-выдубицкаго монастыря къ уніатамъ (можетъ быть по этому именно случаю) означенное обязательство Нестановичане и Волосовичане перестали исполнять: они, со времени игумена Каллиста (въ 1596 г. выдуб. игуменомъ былъ уже Варлаамъ) не только не давали дани монастырю, но и самый островъ Селецъ „спустошили и поля на пашню разробили.“ Хотя въ 1612 г. (15 сент.), по жалобѣ кіево-выдубицкаго игумена Антонія Грековича, Софья Сапежанка Пацова, владѣтельница с.с. Волосовичъ и Нестановичъ, настойчиво, подъ угрозой штрафа, требовала отъ своихъ подданныхъ вознаграждать убытки монастыря и платить ему дань по старинѣ, согласно извѣстному условію, данному игумену Григорію Швабѣ, ³⁾—но и это приказаніе не было исполнено.—Въ 1635 г., какъ извѣстно, кіево-выдубицкій монастырь возвращенъ былъ православнымъ, поступивъ въ непосредственное веденіе

¹⁾ Обязательство „мужей“ Нестановскихъ и Волосовскихъ отъ 10 окт. 1568 г. въ Авт. книгѣ кіево-выд. монас. № 10, стр. 454 об., срав. л. л. 434 и об. 444.

²⁾ Ак. кн. кіево-выдуб. монас. № А., л. л. 62, 95.

³⁾ Ак. кн. кіево-выд. мон. № 10, л. 437.

кіев. митрополита П. Могилы. Сколь ни многосложны были заботы Могилы, онъ не оставлялъ безъ вниманія и сравнительно мелкихъ дѣлъ, наносившихъ тотъ или иной ущербъ церкви. По вступленіи въ управление выдубицкою обители и озобочиваясь о возвращеніи утраченныхъ ею владѣній, митрополитъ прилагалъ стараніе и о возобновленіи забытаго жителями означенныхъ сель обязательства относительно дани за пользование монастырскимъ островомъ Сельцемъ. Въ 1642 г. онъ послалъ владѣльцу с. Нестановичъ пану Самуилу Казиміру Зенковичу письмо, въ которомъ просилъ его, во 1-хъ, о возобновленіи Нестановскими подданными дани к. выдубицкому монастырю, а 2-хъ, о возвращеніи Колковской перкви принадлежавшихъ ей и (давно уже) отнятыхъ острововъ. Зенковичъ отвѣчалъ, что ему никогда и на мысль не приходило задерживать то, что принадлежитъ церкви; но онъ, до полученія письма отъ митрополита, не зналъ объ означенномъ обязательствѣ, подлежащемъ исполненію его поданными,—и вообще готовъ оказать въ данномъ случаѣ церкви Божіей полное свое содѣйствіе ¹⁾. Дѣйствительно, 29 октября 1642 г. „мужіе Нестановскіе“ дали (посланному Могилою) намѣстнику кіево-выдубицкаго монастыря Панкратію Ступницкому листъ, гдѣ заявляютъ, что за 1641 г. они вмѣсто дани медовой уплатили означенной обители „грошей готовыхъ золотыхъ десять“, а за настоящій 1642 годъ и будущій 1643 отдадутъ, въ теченіи послѣдняго, „два ведра меду крѣпкаго“; при этомъ дали обязательство о соблюденіи прежняго (при Г. Швабѣ) условія о прокормѣ приходящихъ за означенною данією ²⁾. Но такъ какъ полученіе дани въ 1643 г. встрѣтило „для давности часу нѣякусь препону“, то П. Могилою было вторично послано письмо Зенковичу объ этомъ предметѣ, отвѣтомъ на которое, безъ сомнѣнія, и служить помѣщаемое нами письмо послѣдняго къ митрополиту. Замѣтимъ, что посломъ П. Могилы на этотъ разъ былъ іеродіаконъ Онисимъ Стефановичъ, выполнившій порученіе митрополита довольно уснѣшно ³⁾. Что касается, до просьбы п. Самуила Казиміра Зенковича о присылкѣ *давней* фундаціи и привилегіи кіево-выдубицкому монастырю на островъ Селець (о fundacią y o przywiley z czyiego to nadania wyszło),—привилегіи, нужной (въ виду споровъ съ сосѣдями) для самаго Зенковича,—то

¹⁾ Письмо Зенковича отъ 5 ноября 1642 г. въ Ак. к. кіево-выдуб. мон. № 10, л. 439.

²⁾ Ibid., л. 439.

³⁾ Ibid., л. 442 об. О содѣйствіи Онисиму Стефановичу П. Могила обращался съ просьбою къ честному отцу Іоанну Богушу (по всей вѣроятности игумену мозырскому). Ibid. л. 441.

эту просьбу П. Могила едва-ли могъ удовлетворить, такъ какъ униатами захвачены были очень многіе документы, принадлежавшіе означенной обители, и, не смотря на стараніе митрополита, далеко не всѣ были возвращены ей ¹⁾. По крайней мѣрѣ, указанной привилегіи не сохранилось въ актовыхъ рукописныхъ сборникахъ кіево-выдубицкаго монастыря, куда тщательпо заносились всѣ документы, касающіеся земельныхъ имуществъ обители.

¹⁾ Имѣемъ въ виду слѣдующія два письма къ П. Могилѣ:

а) Письмо п. Филиппа Обуховича отъ 17 апрѣля 1637 г.

Wielmożny u w Bodze Wielebny M-sciwy Oycze Metropolita Kijowski!

Pisanie Wmsci, m.m. Pana, oddał mi zakonnik manastera Geczerskiego, w ktorым żądać mię WM., m.m. Pan, raczysz, abym spraw manasterowi Wydubickiemu należących, uzyczył. Nie prę tego, żem miał fastykuł niemały, do tey sprawy należący, y wprzodem zaczął uprzejmym candorem praeire w tey materyi, ostrzegaiąc Oyca Jhumena manastera naszego Mozerskiego, aby WM., m.m. Panu, referował y, iesli te sprawy potrzebne, mnie oznaymił. Przeciwny na on czas odniosłem respons, bo mi powiedział Ociec Jhumen, yż ten manaster dawno w puscie leży, zaczym y spraw tych potrzeba nie iest. Iakim responsem cathogorice będąc odprawiony, a zwątpiwszy, aby miała bydz kiedy tey sprawy potrzeba, za nastąpieniem od iednego przyiaciela prozbą, oddałem ten fastykuł. Nie moia tedy wina, żesię przysłużyć Wmsci Panu nie mogę, raczey tych, ktorzy w cerkiewnych sprawach pracują y, ad manus tę sprawę mając, za niepotrzebną osądzili. Zatem unizone służby w łaskę WM. m.m. Pana oddaie pilno (*Акт. кн. киево-вуд. мон. № А л. 44*).

б) Письмо Александры Чайковской Марциновой Корсаковой отъ 17 февраля 1644 г.

Iasnie Wielebny M. Oycze Metropolita Kijowski, moy M. Panie y Dobrodzieiu!

Dawnobym ia była (czyniąc dosć zapisowi memu, WM., m.m. Panu, danemu odemnie na wrocenie spraw Wydubickich) tę sprawу przywrocila, lecz WM., m.m. Pan, sam to odłogiem pusciwszy, u mnie odebrac nie roskażal onych. Aże teraz WM., m.m. Pan, z umysłu domnie dla onych odebrania raczysz przysylac Jego Msci Oyca Walendykowicza, ia barziesobie przekładając na dalszy czas łaskę W. Msci Pana, wolimsię W. Msci Pana nie sprzeciwiwszy, tem sprawy wszystkie, należące na dobra Wydubickiego monastynu, to iest na Kalny Luh, ktorym u siebie tylko miała, przywrocila: zachowawszy sobie nadalszy czas łaskę miłosciwą W. Msci Pana, iże ieszcze na mę nakłady y koszty, kotorem podeymowała, posyłaic do Kijowa dla oddania W. Msci Panu, respekt mieć będziesz raczył. A strony zas inszych spraw, ktorych przy mnie niemasz, gdyżem ia wrocic onę musiała za przypozwaniem Jego Msci Xiędzu Metropolicie Sielawie, od ktorego y list mam kwitaczny sobie dany. Strony zas listu danego odemnie W. Msci Panu na wrocenie tych spraw, ktoregom ia, lubom wrocila sprawy, niewziela, rozumiem to o łaskę W. Msci Pana, że y ten mnie za okazażą będzie przyslany, wczym mi się też Jego Mosc Oyciec Walendykowicz assekurował na odesłanie onego. Zatymsię z powolnościа uslug moich unizonych oddaie łasce WM., m.m. Pana. (*Ibid., об. 44 л.*)